

การใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

ถอดบทเรียนจาก นางสาวอัมพิกา แสนสระ
หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านหนองสำราญ ตำบลหนองแวง
อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ

ลักษณะพื้นที่

พื้นที่การเกษตรเป็นชุดดินภูเขา (Pu) ลักษณะดิน มีความเป็นกรด อุดมสมบูรณ์ต่ำ เนื้อดินค่อนข้างเป็นทรายปนดินร่วน การอุ้มน้ำต่ำถึงปานกลาง น้ำใต้ดินลึก มีการกัดกร่อนของดินปานกลางถึงรุนแรง บริเวณที่มีความลาดชันสูงเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ

การจัดการและการแก้ปัญหา

หมอดินอาสามีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ จึงได้ทดลองนำแฝกป่า หรือแฝกพันธุ์พื้นเมือง มาปลูกเป็นแนวรั้วเพื่อศึกษาและหาแนวทางการใช้ประโยชน์จากต้นแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ ต่อมาได้รับการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับหญ้าแฝก จากสถานีพัฒนาที่ดินชัยภูมิ และได้นำหญ้าแฝกพันธุ์สงขลา 3 ที่ได้จากสถานีพัฒนาที่ดินชัยภูมิ มาปลูกบริเวณรอบขอบสระ ทางลำเลียง และรอบไม้ยืนต้นต่างๆ จัดได้ว่าเป็นเกษตรกรรายแรกๆ ของอำเภอหนองบัวแดงที่ใช้ประโยชน์หญ้าแฝกในรูปแบบที่มากกว่าการปลูกริมขอบบ่อน้ำเพียงอย่างเดียว แต่ปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน และเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน นอกจากนี้ยังพัฒนาพื้นที่ทำการเกษตรของตนเองด้วยการปลูกหญ้าแฝกร่วมกับการใช้เทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินอื่นๆ ควบคู่กัน ทำให้พื้นที่ดินมีความชุ่มชื้น พื้นที่แปลงเกษตรมีความเขียวขจีตลอดทั้งปี แม้จะเป็นฤดูแล้ง

วิธีปรับความคิดเพื่อชีวิตเกษตรกร

1. ส่งเสริมให้เพื่อนเกษตรกรหันมาปลูกหญ้าแฝก โดยการปลูกหญ้าแฝกให้เห็นเป็นตัวอย่าง ว่าหญ้าแฝกใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง เมื่อเกษตรกรเห็นตัวอย่างและประโยชน์จึงเกิดการยอมรับและนำไปปฏิบัติตาม

2. แจกจ่ายพันธุ์กล้าหญ้าแฝก โดยแยกพันธุ์หญ้าแฝกที่แตกหน่อให้เกษตรกรนำไปปลูก หรือแนะนำให้เกษตรกรยื่นขอพันธุ์กล้าหญ้าแฝกจากสถานีพัฒนาที่ดินชัยภูมิเพื่อนำไปปลูกช่วงฤดูฝน

3. หมอดินอาสาจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ให้แก่เกษตรกรที่มีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะปรับเปลี่ยน ให้คำปรึกษารวมถึงช่วยวางแผนแนวการปลูกแฝกให้กับเพื่อนเกษตรกร

ดินก่อนปลูกหญ้าแฝก

ดินหลังปลูกหญ้าแฝก

ผลสำเร็จหลังการปลูกหญ้าแฝก

หลังการปรับปรุงสมบัติดินพบว่า ดินมีความร่วนซุย มีความชุ่มชื้น สีดินมีความคล้ำมากขึ้น พบเศษวัสดุอินทรีย์ขนาดเล็ก พบไส้เดือนดิน และแมลงขนาดเล็กในดิน รากพืชสามารถชอนไชได้ดี การระบายน้ำ และระบายอากาศมากขึ้น ระบบนิเวศโดยรวมดีขึ้น

ถอดบทเรียนโดย นายธีรพล เปล่งสันเทียะ สถานีพัฒนาที่ดินชัยภูมิ
รวบรวมโดย กลุ่มวิจัยและพัฒนาหมอดินอาสาและบริหารจัดการเครือข่าย

